

Průmyslová revoluce

Lidé využívali k práci dlouho vlastní sílu, sílu dobytka a energii tekoucí vody. Zavedení parního stroje znamenalo pro lidskou práci tak významné změny, že můžeme hovořit o revoluci.

V této kapitole:

- budete sledovat, jak se utvářela průmyslová výroba;
- porozumíte důvodům, proč velká průmyslová centra rostla jen v některých oblastech;
- seznámíte se podrobněji s vybranými průmyslovými oblastmi.

Od řemesla k průmyslové výrobě

Do 19. století vyráběli nástroje, oblečení i obuv ručně řemeslníci. Když se věci začnou vyrábět v továrnách s pomocí strojů, mluvíme o průmyslové výrobě.

1 Vysvětlete, proč byla průmyslová výroba levnější než řemeslná.

Stroje potřebovaly zdroj energie. Největší změny ve výrobě přinesl vynález parního stroje.

2 Jakou energii zařízení a stroje na obrázku potřebují k tomu, aby pracovaly?

Přestože v továrnách pracovaly stroje, byli zde potřeba i lidé. Práce v továrnách byla špatně placená. V rodinách dělníků museli pracovat rodiče i děti. Na krajích průmyslových měst se rozrůstaly přelidněné chudé čtvrti, kde tyto rodiny žily.

Odkud dělníci do továren přicházeli? Jakou práci zde dělali?

Rozvoj průmyslu přinesl **změny v uspořádání společnosti**. To, jaké má mít člověk postavení ve společnosti, nyní více ovlivňovalo to, jak velký měl majetek. Nejvyšší postavení měli bankéři a továrníci, střední vrstvou byli podnikatelé a úředníci, nejnižší postavení měli dělníci.

Textilní průmysl – Liberec

Textilní výroba měla u nás tradici. Vyžadovala množství lidské práce, často žen a dětí. Zavedení strojů výrobu textilu výrazně zlevnilo. Do dílen se zaváděly nejprve mechanické spřádací stroje. Později pracovaly spřádací i tkalcovské stroje na vodní nebo parní pohon.

3 Z jakých vláken se vyrábí plátno? Popište jeho proces výroby.

4 Jak se nazývá stroj, který je na obrázku?

Textilní průmysl se rozvíjel nejvíce v podhůří pohraničních hor. Majiteli textilních podniků byli hlavně Němci. Podél řeky Nisy v Liberci vyrostla na začátku 19. století řada továren. Bratři Liebiegové zde koupili bavlnářskou přádelnu a barvírnu a zmodernizovali je. Postupně nakupovali další podniky, kde zaváděli nové výrobní postupy. V polovině 19. století vznikla na kraji Liberce průmyslová zóna. Práci zde dostaly tisíce lidí. Liberec se stal druhým nejvýznamnějším městem v Českých zemích.

Ovčí vlnu bylo nutné nejprve náročně zpracovávat. Pak se spřádala a tkalo se z ní sukno. Tradičními středisky soukennictví bylo Brno a Liberec, které si konkurovaly.

Také v Brně se textilní průmysl rychle rozrůstal. Díky blízkosti Vídně zde byla brzy zavedena železnice. Brno posléze získalo nad Libercem převahu.

Obráz Liebiegovy textilní továrny z třicátých let 20. století